

tuji kapital. To se dogaja že dve leti. Poleg tega, da je sedaj tuji kapital definitivno osvojil Jugoslovensko združeno banko, osvaja postopoma vedno večje število poslov drugih bank, kajti, dočim imajo naše banke linice zaprte, so odšle industrije k bankam, ki so nemoteno poslovale naprej, a te so bile večinoma podružnice tujega kapitala. Danes našo industrijo vedno bolj financirajo in začenjajo nad njo komandirati. Splošno jugoslovensko bankarsko ak. društvo, ki je dejansko le znani dunajski Wiener Bank-Verrein, nadalje Hrvatska sveopšta kreditna banka kot podružnica Kreditne banke iz Budapešte, in Hrvatska banka, za katero je Banca Commerciale Italiana. Če dodamo k temu še najnovejše stanje Jugoslovenske združene banke, kateri novi kapital podpisujejo Credit-Anstalt, Banca Commerciale Italiana, Budimpeštanska kreditna banka, Amstel banka, Solway banka in Anglo international Bank, potem dobimo dovolj jasno sliko, v katero smer se bo razvijala naša industrija.

Koliko denarnih zavodov je pod zaščito?

Po par. 5 je 69 denarnih zavodov in po par. 6 pa 20. Do dne 3. marca bi morali vsi ti zavodi javiti, kako se bodo rešili. 64 jih ni odgovorilo. Ostali so le odložili izplačevanja, le 3 so se odločili, da prenehajo. Vsi zavodi, ki delujejo v Sloveniji, pa so se poslužili zaščite, bodo le odložili izplačila.

Občni zbor Narodne banke.

V nedeljo dne 4. marca t. l. je bil občni zbor Narodne banke, ki je potekel precej burno. Vzroke za razburjenje so dale velike izgube, ki jih je imela Narodna banka v slučaju Matejič, ki je bil član uprave Narodne banke. V dveh letih je odpisala Narodna banka 110 milijonov Din izgub (Slovenij, izguba tako znane, da tu ni treba praviti, ali je stvarna izguba). Nadaljni vzrok so velikanski upravni stroški.

Glavni ravnatelj in podravnatelj imata plače kot vsi jugoslovenski ministri skupaj. V letu 1931 je odpadlo od 1 dinarja čistega dobička 1.17 Din na stroške in 0.30 Din na izgube, v letu 1933 pa 2.40 Din na stroške in istotoliko na izgube. Zato ni čuda, da je občni zbor vzel v upravo le tri od prejšnjih, ostale pa vse nove. Tudi iz Slovenije sta

izvoljena dva nova člana: g. Navosič iz Ljubljane in g. dr. Igor Rosina iz Maribora. Upamo, da bo Narodna banka postala res narodna, da bo čimpreje storila kaj za likvidnost denarnih zavodov, kar je njena poklicna naloga. Vsi, ki bodo v tem zmislu vodili Narodno banko, naj potem tudi uživajo zaupanje našega poslovnega sveta!

Pravi razlogi.

(Nepristranske besede z dežele.)

Ako se dogodi med mladino kak obžalovanja vreden slučaj (uboj, samomor), se cerkvi in duhovščini protivi časniki kaj radi obregnejo ob cerkev in njene duhovnike, kakor da bi nje zadela kakšna krivda. Krivda teh nesrečnih dogodkov ni na cerkveni oblasti; ta že izvršuje svojo dolžnost, ko bi jo le stariši in zlasti mladina hoteli poslušati in se po njenih navodilih ravnati. Vzroki tiče čisto neke drugje, bolj globoko. Predvsem že dandanašnja vzgoja otrok, zlasti deklic, ni pravilna, je premehkužna, ne pozna samo zatajevanja; mladini se vse dovoljuje, in posledica tega je, da vzraste iz otroka trmast mladenič, svojeglavo in ničemerne dekletke. Če duhovnik takšno dekletko nekoliko posvari zaradi obiskov gostiln in vinotočev, mu takoj javi izstop iz Marijine družbe. — Drugi vzrok je v tem, ker je v naših družinah premalo žive vere in torej tudi premalo verskega, krščanskega življenja. To pa je povzročil današnji protiverski duh, ki veje po svetu, in zlasti protiversko časopisje, ki se od vseh strani tako vsiljuje tudi v dobre, krščanske hiše. Predvsem je mladina dovzetna za slab vpliv kvarljivega časopisja. Od tod izvira tudi, da so že ponekod celo otroci, šolarji v verskem oziru neverjetno po-

kvarjeni. Ali je potem čudno, če mladina, v takem duhu vzgojena, nima nobene moralne moči več, da bi se ustavljala raznim slabim nagonom in zapeljivostim. Če pa ji ne gre vse po volji, če pride kaj navzkriž s svojimi predstojniki, potem pa kar samokres ali vrv v roke, ali strup v želodec. Ako torej stariši hočete obvarovati svoje otroke pred tako nesrečo, vrzite predvsem najhujšega sovražnika vaše družinske sreče: slab, protiverski časopis iz hiše, naročite si pa dober, krščanski list, ki bo utrjeval dobrega krščanskega duha v vas in v vaših otrokih! Le pogledajte ob nedeljah in praznikih med pridigo okrog cerkve, in videli boste nasledke slabega čtiva in slabe družbe! Tukaj bi naj tudi svetna oblast, predvsem občinska, posega vmes, da se ta škandalozni madež enkrat odpravi, pa bo s tem dosti pripomogla k versko-nravni (moralni) povzdigi naše mladine.

Ko razpravljam o vzrokih žalostnih pojavov med mladino, moram poudariti prepotrebno pomoč od zgoraj, ki nam jo zagotovi molitev rožnega venca, ki je prava družinska molitev, pa žalibog vedno bolj in bolj izginja iz naših družin. Kjer pa se še opravlja, se ji na mnogih krajih umikajo sinovi, na drugih celo posvetne hčerke; nahajajo se tudi družine, v katerih hišni gospodar-oče čita protiverske časopise, med tem ko družina v drugi sobi rožnivenec moli. To ne more voditi drugam, nego v versko mlačnost pri mladini in v nesrečo v družini.

Naj bo dovolj! Hotel sem povedati samo nekaj vzrokov, ki povzročajo da-

noč k sebi, ali jo pa tudi obišče v njeni kamrici, da se prepriča: ali je vredna njegove ljubezni ali ne?

Zgodilo se je, da je našel paša Ibrahim, imenovan »satan«, na Dione-Dione popolno dopadenje. Postala mu je najljubša žena. Rodila mu je sina naslednika in ji je tudi sicer zaupal marsikaj iz vladarskih poslov, poslušal je njene nasvete in milostne prošnje. Dione-Dione si je znala pridobiti s srčno ter telesno lepoto pašo. S preudarnostjo si je osigurala vpliv na celem dvoru in s tovariškim obnašanjem udanost sožen.

Blagodejnost vpliva prve žene budimpeštanskega paše, strašnega »črnega satana« Ibrahim, je občutil in ji priznaval pohvalno celi polumescu podložni del Madžarske.

IV

Leta 1683. se je hotel polastiti turški sultan za vsako ceno Dunaja, da bi pobasal z avstrijsko prestolico v žep ključ do ostale zapadne Evrope. Zbral je iz vseh delov Turčije ogromno, dobro oboroženo ter preskrbljeno armado. Pod vrhovnim poveljstvom velikega vezirja Kara Mustafa se je podala turška

vojska na pot preko Madžarske. Kralj Krucev, Emerik, je bil določen za kažipot turški armadi, da jo popelje po najkrajši poti pred Dunaj. Emerikove čete, dobrih 50.000 mož, je pustil veliki vezir na Madžarskem, da bi služile po zavzetju Dunaja zmagoviti sultanovi vojski kot rezerva.

Komaj je zavel Kara Mustafa proti Avstriji, je zarsbela Kruce dlan in so pozabili kar hitro, naj bi bili v strogi rezervni pripravljenosti.

Izmed vseh krucevskih starešin in poveljnikov se je najbolj oddahnil naš dobri znanec Jurij Godrnja, ko je zvedel, da ne bo treba butati njemu ter njegovim ljudem s celom ob trdo dunajsko obzidje, ne naskakovati mogočnih utrd, kopati zakopov in podzemeljskih rogov kot krt. Vzplamtel je nadalje v njem pohlep po maščevanju nad Veržejci radi upepeljenja Bakovcev. Ob tej priliki bo gotovo padla v kremplje njemu, kragulju, potuhnjena golobica — Ropoševa Vida. Za roparski pohod na Muropolje so bili opremljeni Kruci s konji in res dobro oboroženi ter izvežbani v vseh tedanjih spretnostih in posebnostih napadanja.

Orjaško rusko potniško letalo.

Letalski zavod v Moskvi je dogotovil načrte za novo velikansko potniško letalo. Z gradnjo so že začeli. S prostovoljnimi darovi so nabrali 5 milijonov rubljev. Novo letalo se bo letelo prvega poleta 31. maja. Peruti novega zračnega orjaka bosta široki 63 m in dolgi 30 m. Pogon bo oskrbovalo 8 motorjev, ki bodo razvijali 240 km brzine na uro. Poleg posadke bo imelo v letalu prostora 80 potnikov. V letalu bo dvorana za kinopredstave in lastna telefonska centrala. Posebna telefonska centrala bo oskrbela za telefonično

našnje katastrofalne polomije v naših nekdanjih tako dobrih verskih družinah, in podati nekaj sredstev, katerih naj se poslužijo starši in vsi vzgojitelji naše mladine. Tisti pa, ki povzročajo in ob raznih prilikah pospešujejo zastrupljenje naših družin s protiverskim duhom (zlasti z razširjenjem verinasprotnih časnikov in nemoralnih knjig), naj se zavedajo, da imajo oni na vesti te žalostne dogodke, ki se pojavljajo kot sad njihove setve. Ko se zgražajo nad temi pojavi, pa zahrbtno udarjajo po cerkvi in duhovščini, češ, da tukaj tiči krivda. To je krivično in hinavsko obenem. Ako ima kdo zvezane roke, pa se mu očita: zakaj ne giblješ rok, ali ni to krivično in hinavsko?

*

Reklamne objave.

Vljudno sporočamo, da nam je davčna oblast obdala in to po novi zelo občutno zvišani tarifi, vse vesti, ki vabijo na razne prireditve, koncerte, družabne večere in občne zborke društev, Uprava teh davkov ne more plačevati. Zato sporoča, da se bodo vse take vesti v bodoče objavile le, ako se plača tozadevni davek. Za običajne novice do 5 vrstic je treba priležiti znamko za Din 1.—, za več kot 5 vrstic znamko za Din 2.50. Večje objave je plačati že kot inserat.

Uprava »Slov. gospodarja«, Maribor.

Kamnica. Dne 25. marca bodo igrali v naši društveni dvorani lepo trodejanjo »Trosila bom rože«. Vabljeni domačini in sosed!

Cirkovce. Dne 18. marca, popoldne po večer. nica, bodo igrali pri nas igro »Guzaj«. Pridite!

Podvinci pri Ptuj. Naše bralno društvo je lansko leto napravilo tudi rekord. Pomislite, v lanskem postnem času smo vprizorili v velikem mestnem gledališču v Ptuj Finžgarjev »Pasijone. Morali smo ga nič manj kakor 8-krat ponavljati, vsakokrat je bilo gledališče

do zadnjega kottička zasedeno. In mnogi niso še na vrsto prišli. Celi teden so naši fantje trdo delali v tovarnah, delavnicah in na polju, a ob nedeljah, mesto počitka, so igrali »Pasijone«. Letošnji post smo se pa spravili na »Slehernika«, globoko verski misterij, povzet iz človeškega vsakdanjega življenja. Igra močno vpliva. Kakor ste nas lani obiskali, tako tudi letos ne izostanite, vračali se boste tudi letos zelo zadovoljni. Prvič bomo vprizorili v nedeljo dne 18. marca, ob treh popoldan, v mestnem gledališču v Ptuj. Ponavljali bomo dne 19. marca, na praznik sv. Jožefa, in dne 25. marca, na praznik Marijinega Oznanjenja.

Št. Janž pri Velenju. V nedeljo dne 18. marca vprizori naše društvo postnemu času primerno pretresljivo igro »Slehernik«. Začetek predstave ob treh popoldne. Vstopnina nizka.

Prijatelji, pridite pogledat ta verski misterij, ki vas bo brezdvomno zadovoljil in pretresel do dna duše. Ponovite igre bo na cvetno nedeljo ob istem času.

Sv. Peter pod Sv. gorami. Na tih nedeljo, to je dne 18. marca, ob treh popoldne, vprizori naša mladina na odru Katoliškega prosvetnega doma v Sv. Petru moderno igro, misterij »Slehernik«. Zanimanje za to igro je velikansko. Je pa tudi lepa. Že samo nova oderska scenerija, kakršne obiskovalci naših prireditelj še niso videli, zbuja občo pozornost. Vseposod, kjerkoli so to igro igrali, so želi velike uspehe. Na mnogih krajih so jo morali ponavljati celo po trikrat. Poleg domačinov vabimo tokrat zlasti okoličane iz sosednih župnij — vsakemu bo ostala ta predstava v neizbrisnem spominu!

Marenberg. Pokopali smo Marijo Premig, vdovo po vrvarju, ki je 77 let stara umrla vsled starostne onemoglosti, in Luka Podlesnika, občinskega reveža iz Št. Janža, ki ga je 43letnega zadela srčna kap. — Tudi v naš kraj je za časa avstrijskega puča pribežalo več beguncev, ki so jih od tu spremljali na sresko načelstvo. En Marenebržan pa je padel v tej revoluciji. Zadela ga je krogla v glavo, ko je kot orožnik obenem z drugimi orožniki napadal vstaše pri Frohnleithnu. Pokopali so ga v sosednem kraju onstran meje v Ivniku, ker ga čez mejo niso smeli spraviti. Je pa to sin g. Pušnika iz našega trga. — Radi prelahke uteži je bil pri našem sodišču neki gospod obsojen na 200 Din globe. — Tudi v našem kraju namerava znani Bata ustanoviti svojo podružnico, trgovino s čevlji. Kakor se govori, bo ta podružnica najbrž v posloplju restavracije Lukas. — Prvomarčni sejem je bil zelo slabo obiskan. Živine in kupčije je bilo zelo malo. — Tatovi so že začeli, čeravno so še dateč velikonočni prazniki. Je najbrž prvi signal za praznike. Lotili so se čebel in izpraznili dva čebelnjaka, enega v

trgu, drugega pri Sv. Janezu. Prigodilo se je prve dni marca, da je v neki hlev v trgu priromal neki brezposelni. Hlapec, ki je spal v hlevu, ga ni slišal. Preden pa se je ta tujec vlegel, je skrbno preiskal hlapecovo obleko in imetje ter shranil svečo, črnilnik, denarja in drugih stvari pa ni našel. Zjutraj ob petih pa je nekdo od domačih pogledal v hlev, prižgal luč, tedaj pa sta se prebudila hlapec v postelji in tujec v jasliah. Tujec je naglo vstal in ob presenečenju obeh domačih naglo odšel neznan kam.

Sv. Lovrenc na Pohorju. Dne 27. februarja se je vršil pri Sv. Lovrencu na Pohorju občni zbor krajevne protituberkulozne lige, ki je bila tamkaj ustanovljena leta 1930 s požrtvovalnim predsednikom g. šolskim upraviteljem Stankom Lavričem na čelu. Ta dobrodelna akcija se predvsem udeležuje s tem, da prekrbuje revnim šolskim otrokom med opoidanskim odmorom mleko in kruh. Razdelilo se je v tekočem šolskem letu do občnega zboru 3651 porcij mleka in kruha. Za to potrebna sredstva zajema liga deloma iz članarine (48 članov), deloma pa iz prispevkov raznih domačih dobrotnikov. V znamenju boja proti jetiki so se vršila tudi predavanja banovinskega zdravnika g. dr. Pirnata »O jetiki« in »Higijeni«. Omenjeni g. zdravnik se tudi s posebno ljubeznijo zavzema za slabotno rev-

zveza med posameznimi prostori v letalu.

Brezvestnost kapitala.

Pomožni odbor za olajšanje svetovne bede v Bostonu v Združenih državah Sev. Amerike objavlja poročilo, iz katerega posnemamo samo par števil: Lani je umrlo od lakote na svetu 2,4 mil. ljudi. Zaradi bede je izvršilo samomor 1,2 mil. oseb. Da bi se obdržale visoke cene, pa so uničili: 2,5 mil. kg sladkorja, 400 tisoč vagonov pšenice, 144 tisoč vagonov riža, 267 tisoč vreč kave, 1,4 mil. kg mesa itd. Samo z uničenimi živili bi se lahko dalo rešiti dve tretjini obupanih žrtev!

Jurij je zbral krog sebe nad 7000 mož in jih razpotegnil ob Muri, ne da bi se bilo Muropolcem le sanjalo, da so ostali Kruci kot turški zavezniki doma. Vse na štajerski strani Mure je prisegalo, da se podijo divji Kruci kje krog Dunaja, saj je odšlo tudi iz Veržeja, Ljutomera, Radgone in drugih muropoljskih naselbin boljše moštvo pod cesarske prapore, da rešijo Dunaj turške oblege. V Veržeju je sicer ostal stotnik Karol Ropoša, z njim je še bilo nekaj starcev in nedoraslih fantov, vsi drugi so odšli z zastavonošo Čoporo nad Turčina pred Dunaj.

Kljub dejstvu, da so znali Kruci, kam je zvala dolžnost prebivalstvo Murskega polja, so poslali pred vpadom v razcapane cigane preoblečene patrulerje, ki bi se naj prepričali na lastne oči, da se jim ni bati premoči, zasede ali celo maščevalnega protivpada.

In res — organizacija tolovajstva ob Muri jim je uspela. Prikrili so svoje peklenke nakane. Glavni stražarji Mure z Ropošem vred so bili pri delu na poljih ter travnikih, ko se je usula krucevska druhalravno pri Veržeju preko Mure. Maščevanje nad Veržejci si je prihranil Godrnja za povratek. Zagnal se je s svojo četo kar po sredini Murskega polja in pre-

senetil ljudi pri delu. Izenada napadeni Muropolci so mislili prvotno, da gre za vpad bosanskih poturčencev. Z vso naglico bodo poropali vse, kar jim bo pri rokah in nato bodo zginili na svojih lahkih konjičkih, kakor bi jih bila požrla zemlja po opravljenem — groznem poslu.

Pri vnebovpijočem kriku prvega napada so zbežali za vsako obrambo nepripravljeni ljudje z ravnine v hribe, v vinograde. Vsakdo se je skušal skriti, kamor je pač utegnil v naglici. Kruci so drli za begunci v vinske vrhe, pobijali staro in mlado, kar so dosegli s konj. Razbili so po hramih sode, da je izteklo vino po tleh, požigali posloplja, odtirali seboj živino, živež in sploh vse, kar se jim je zdelo vredno, saj se jim ni utegnil nikdo postaviti po robu.

To je bil prvi vpad krucevske roparske bande na Štajersko. Divjal je dober dan, a pustil je za seboj jok ter stok, kakor bi bilo teptalo po Murskem polju — hunska kopito!

Kakor so prekoračili Kruci neovirano Muro, tako so se tudi vrnili z bogatim plenom po isti poti. Mimo Veržeja so brzeli v galopu. Godrnja se je bal zasede in niti rdečega petelina ni podtaknil Verzej-